

Flere forhold kunne måske hejse advarselssignalerne vedrørende kronikørens troværdighed, som Albrechtsen dog ikke betvivler: »Kun lidet sagnstof er indblandet, og han benytter de samtidige stadsannaler som kilder« (s. 11). Men det kan forurolige anmelderen lidt, når »tekstens klarhed, enkelhed og livfulde ansporing« gøres til et argument for troværdighed: »Det er ham en fornøjelse at udmale en situation med dennes karakteristiske træk« (s. 11). Det er generelt ikke særlig sandsynligt, at de mest livfulde skildringer er de mest samtidige – man kunne nævne Saxo eller Snorri som advarsel. Albrechtsen nævner (s. 12), at teksten kun indeholder »passende vendinger mådeholdent indskudte fra klassiske romerske forfattere som Vergil, Ovid, Lucan« og »gerne pryder sin beretning med oplivende anekdotiske indslag«. I en streng kildekritisk tradition ville man måske få andre tanker herom. S. 40 omtaler teksten således et slag, hvor Robert falder af hesten 3 gange – og hvor fodnoten kaldet dette en »almindelig episk vending i datiden«, som f.eks. genfindes hos Vilhelm af Poitiers i skildringen af slaget ved Hastings. Faldt Robert 3 gange?

Albrechtsen har (modsat Mathieu) valgt at gendigte teksten i heksametre, hvilket ganske vist prisværdigt bevarer tekstens stil, men giver anledning til visse oversætterfriheder. En af dem er, at f.eks. folkenavne gengives varierende: grækerne (Graeci, Danai) s. 24/bog I.267-68 hos Mathieu), galler (Francorum populus) (s. 27/I.372), normannerne (gens Gallica, Galli, Normanni) s. 25/I.290, 291, 313). Det sidste er »korrekt«, da forfatteren anvender disse udtryk synonymt – men alligevel kunne det have interesse at se, hvor tit forfatteren anvender hvilken betegnelse. Noget tilsvarende gælder titler, hvor *princeps* (korrekt) kan blive oversat til *fyrste* hhv. *fører*, og *dux* til *hertug* eller *greve* (s. 21/I.148, s. 20/I.127, s. 50/II.569, s. 31/I.518). Vel blot af hensyn til metrikken får personerne undertiden de titler, som ikke findes i originalen (s. 22/I.180: grev Rannulf/Rannulfus); tilsvarende ved kejser Michael m.fl. Og et lille hjertesuk: Når heksameterstilen nu bevares, ville det have været en stor lettelse med linienumre svarende til Mathieu-udgavens.

Sine steder er der altså, også måske mere end ved Albrechtsens tidligere udgivelser af rene prosatekster, brug for et lille *caveat* i ny og næ, men det bør ikke formindske glæden over at have fået denne fortrinlige indgang til et svært tilgængeligt og sjældent benyttet værk. Som sædvanlig er udgaven rigt forsynet med oplysende noter.

Søren Balle

Soga om Birkebeinar og Baglar, Bøglunga Sögur I-II, udgivet ved Hallvard Magerøy. Norrøne tekster nr. 5. Norsk historisk kjeldeskrift-institutt. Solum forlag a/s, Oslo 1988. 446s.

Den lange tradition af norrøne kongesagaer har længe haft et stedbarn, og det er Bøglungasögur, der omhandler norsk rigshistorie c. 1202-1217, men uden Snorris stilistiske glans eller Sverrissagas fortællekunst. Sagaens ukendte forfatter menes at være en islænding, som skrev sit værk i Norge omkring 1220. Hele fem konger eller kongsemner skildres i løbet af de henved femten år sagaen omspænder, og som falder mellem kong Sverris og hans sønnesøn Håkon Håkonssons regerings-

tid. Perioden præges ikke af nogen enkelt konge og betragtes gerne som et mellemspil; men set i bakspejlet viser den sig at have skabt forudsætningerne for at Sverredynastiet befæstede sin plads på den norske trone. I *Bøglungasögur* samler fremstillingen sig om to modstridende partigrupperinger, Birkebeinar i den nordvestlige del og Baglar i det sydøstlige Norge. De hyldede desuden hver sin gren af den gamle norske kongeslægt; de førstnævnte var kong Sverris gamle fæller, hvorimod Baglarne var kirkens parti og støttedes af den danske konge Valdemar den store. Knut Helle (1958) har i et værk om *Bøglungasögur* kunnet fremvise interessante tendenser i sagaen med hensyn til den aktuelle politik.

Sagaens samtidige nedtegnelse gør, at fremstillingen af kendte personer må vække interesse, ikke mindst sådanne som vi møder igen i Sturla Þórðarsons officielle biografi af kong Håkon fra 1260'erne. Såvel jarl Skules som biskop Nikulas' fremtræden i *Bøglunga sögur* må have influeret på det billede, Henrik Ibsen tegner af disse to fyrster i Kongsemnerne (se også Halvdan Kohts forord til skuespillet). Denne samtidigt forfattede saga giver os endvidere et førstehånds indblik i tidens forestillingsverden. I året 1208 udkæmpes det store slag ved Lena i Sverige, og ved sådanne lejligheder i Norden viser den gamle krigsgud Odin sig stadig. Sagaen gengiver et vidneudsagn om, hvorledes en norsk bonde kaster hestsko til Sleipnir på vejen østover, fire nætter inden slaget blev udkæmpet. (II, s. 112f. og 122f.).

Værkets udgiver, Hallvard Magerøy – den tidligere Sigurður Nordal professor ved Universitetet i Oslo, som i snart et halvt hundrede år har beskæftiget sig med sagaerne som genre – har her skabt en udgave i særklasse. Bind I indeholder udelukkende kommentarer og forklaringer til *Bøglungasögur*; alt forklares i mindste detalje, både når det gælder politik, retshistorie, stednavne og sproglige afvigelser, etc. Dertil kommer, at udgiveren har ydet et nyt og overbevisende forskningsresultat angående sagaens tekstuelle udvikling. Byggende på den rige norske forskning vedrørende mundtlig overlevering samt egne studier (Einarsbók, 1969), navnlig af den forskelligartede formidlingsteknik ved henholdsvis skriftlig og mundtlig tradition, har Magerøy kunnet godtgøre, at de to kendte redaktioner af *Bøglungasögur* hver for sig og uafhængigt af hinanden går tilbage til originalen, som har været Birkebeina orienteret. Magerøys analyse af håndskriftvarianterne samt disses indbyrdes relationer indeholder visse principielle retningslinjer for udforskningen af sagatekster. – I denne nye udgave må *Bøglungasögur* tegne sig som et interessant emne inden for kongesagaens udviklingshistorie.

Ólafía Einarasdóttir

Ryd Klosters Årbog i kulturhistorisk belysning af RIKKE AGNETE OLSEN. Oversat af forfatteren. Illustrationer af Jørgen Kragelund. Århus, Wormianum, 1989, 83 s. 144 kr. For Skalk-abonnenter 124 kr.

Forlaget Wormianum har tidligere udgivet oversættelser af Roskildekrøniken ved Michael H. Gelting og af Sjællandske Krønike ved Rikke Agnete Olsen i populær form. På samme måde er nu for første gang fremlagt en fuldstændig oversættelse af den latinske Rydårbog udstyret med et apparat der letter læsningen af det værk